

Zašto parlament ne nadzire Upravu za indirektno oporezivanje BiH?

Sarajevo, januar 2017.

Parlamentarni nadzor predstavlja jedan od glavnih postulata demokratskog društva i političkog sistema države. Značaj ovog koncepta ogleda se u primjeni niza instrumenata kojima se nastoji osigurati efikasan parlamentarni nadzor nad institucijama izvršne vlasti. Ovaj vid demokratske kontrole i nadzora, posebno je bitan u oblasti sigurnosnog sektora, kome su u skladu sa odgovarajućim zakonima povjerene specifične nadležnosti. Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, putem Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost provodi parlamentarni nadzor nad 15 institucija sigurnosnog sektora koje djeluju na državnom nivou¹. Ovo parlamentarno tijelo redovno prati stanje i probleme sa kojima se suočavaju sigurnosni akteri u praksi, te u skladu sa svojim nadležnostima utiče na zakonitost, efikasnost i efektivnost njihovog rada.

Postojećim zakonskim propisima i poslovnica domova Parlamentarne skupštine nije regulisan parlamentarni nadzor nad jednom veoma bitnom institucijom sigurnosnog sektora na državnom nivou, tačnije Upravom za indirektno oporezivanje BiH (UIO BiH). Potrebu o nadzoru rada UIO BiH, prije svega, opravdava podatak da je ova institucija jedini organ u BiH odgovoran za provedbu zakonskih propisa i politike indirektnog oporezivanja, te za naplatu i raspodjelu prihoda od indirektnog oporezivanja. Carinska služba predstavlja jednog od osnovnih aktera u konceptu sektora sigurnosti, predstavljenog 2008. godine od Organizacije za saradnju i razvoj (OECD)². UIO BiH vrši prikupljanje prihoda za budžete svih nivoa vlasti u BiH, a ujedno je i druga institucija s najvećim brojem uposlenika na državnom nivou. U UIO BiH uposleno je 2.468 osoba, dok je njezin budžet za 2016. godinu iznosio ukupno 102 miliona i 857 000 KM³.

Veoma bitno je naglasiti i da su UIO povjereni poslovi koji zalaze u djelokrug rada istražnih organa u skladu sa odredbama Zakona o krivičnom postupku BiH. Tako su predstavnici carinskih organa, u skladu sa odredbama tog zakona prepoznati kao ovlaštena službena lica,

---

¹ Prije svega to su institucije odbrane: Ministarstvo odbrane i Oružane snage BiH; institucije sigurnosti: Ministarstvo sigurnosti, Granična policija, Državna agencija za istrage i zaštitu; Služba za poslove sa strancima, Direkcija za koordinaciju policijskih tijela, Agencija za forenzička ispitivanja i vještačenja, Agencija za školovanje i stručno usavršavanje kadrova, Agencija za policijsku podršku BiH; institucije čije se nadležnosti tiču pitanja odbrane i sigurnosti: Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa i Ministarstvo civilnih poslova BiH; tijela PS BiH: Nezavisni odbor PS BiH, Odbor za žalbe građana na rad policijskih službenika u policijskim tijelima BiH i Ured parlamentarnog vojnog povjerenika BiH; te agencije: Obavještajno-sigurnosna Agencija i Agencija za zaštitu tajnih podataka BiH. Parlamentarni nadzor nad navedenim institucijama provode dvije parlamentarne komisije, Zajednička komisija za odbranu i sigurnost i Zajednička komisija za nadzor nad radom Obavještajno-sigurnosne agencije BiH.

² Priručnik o reformi sigurnosnog sektora OECD/DAC. Dostupno na: <http://www.oecd.org/development/incaf/38406485.pdf>

³ Vidjeti: Budžet institucija i međunarodnih obaveza BiH za 2016. godinu.

koja imaju slična ovlaštenja kao i policijski organi u BiH. Također, član 6. Zakona o UIO BiH definiše da UIO ima u nadležnosti da sprječava, otkriva i istražuje carinske, poreske i druge prekršaje, te u skladu s uputstvima nadležnog tužioca, vodi aktivnosti u vezi s istragom krivičnih djela vezanih za indirektno oporezivanje i nadležnim organima podnosi prijave za povredu propisa o indirektnom oporezivanju. Nadalje članom 29. istog zakona, ovlaštenim službenim licima UIO, između ostalog, omogućeno je da poput policijskih organa nose lako oružje i koriste opravdanu silu kada je to potrebno za izvršavanje službenih dužnosti.

Na osnovu iznešenog, više nego opravdanim se postavlja pitanje radi čega ova veoma bitna institucija izvršne vlasti nije obuhvaćena zakonodavnom kontrolom i nadzorom, odnosno zašto ni jedno tijelo Parlamentarne skupštine BiH nije ovlašteno da sprovedi parlamentarni nadzor nad institucijom koja po svim karakteristikama nepobitno potpada pod kategoriju aktera sektora sigurnosti nad kojima je potrebno provoditi aktivan parlamentarni nadzor.

Još jedan od bitnih razloga koji upućuju na neadekvatnu kontrolu i nadzor ove institucije, odnosi se i na česte medijske izvještaje koji ukazuju na brojne nepravilnosti u radu UIO BiH. Podsjećanja radi, prije više od dvije godine u akciji SIPA-e uhapšen je Kemal Čaušević, bivši direktor UIO zajedno sa još 30 uposlenika Uprave. Svi oni osumnjičeni su za krivična djela organiziranog kriminala, carinskih i poreznih utaja, te pranja novca i zloupotrebe položaja pri uvozu tekstilne i druge robe. Procjena je da su ovim djelima isti oštetili budžet BiH za više od dvije milijarde KM. Veći broj uhapšenih među kojima i Čaušević, u međuvremenu su pušteni na slobodu, "dok su pojedini službenici UIO protiv kojih se vodio krivični postupak u ovom predmetu, nakon određenog perioda nesmetano vraćeni na staro radno mjesto"⁴.

Osim ovog, javnost je bila upoznata sa nizom drugih hapšenja službenika UIO BiH, poput privođenja sedam carinskih službenika UIO BiH⁵, koje se desilo tokom 2015. godine. Oni su uhapšeni radi postojanja osnova sumnje da su u cilju sticanja protipravne imovinske koristi u određenom periodu počinili krivična djela udruživanje radi vršenja krivičnih djela, zloupotreba službenog položaja, primanje dara ili drugih oblika koristi i krijumčarenje. Nedugo zatim, "šef Carinske ispostave Zvornik uhapšen je prilikom uzimanja mita u

---

⁴ Vidjeti: <https://www.klix.ba/vijesti/bih/nedodirljivi-drzavni-sluzbenici-osudjenici-na-najodgovornijim-poslovima/150520116>

⁵ Vidjeti više na:

http://www.slobodnabosna.ba/vijest/20591/policijska_akcija_mreza_uhapseno_sedam_carinskih_i_dva_sluzbenika_granicne_policije.html

označenim novčanicama, kako bi zloupotrebom položaja pogodovao da se određeni predmeti oduzeti u okviru carinskog prekršaja uključujući i motorno vozilo, vrate počinitelju prekršaja"⁶. Svaka od ovih akcija najavljuje se kao znak odlučnije borbe protiv kriminala i korupcije unutar UIO, ali značajan broj ovih i sličnih neprimjernih djela ukazuje na ozbiljne propuste i nedostatke u sadašnjem funkcionisanju Uprave.

Sve navedeno evidentno upućuje na zaključak da je više nego neophodno ovu instituciju obuhvatiti nekim vidom parlamentarnog nadzora, bilo u okviru Zajedničke komisije za odbranu i sigurnost BiH ili nekog drugog parlamentarnog tijela. Postojeća kontrola i nadzor koji se provode od Upravnog odbora UIO i Vijeća ministara BiH, koncentrisani su samo unutar institucija izvršne vlasti, ali kao što je analiza pokazala, taj vid nadzora je nedovoljan. S obzirom na ovlaštenja i odgovornost koju UIO BiH posjeduje u okviru datih nadležnosti, te njen značaj za funkcionisanje države ali i interesa građana koji su također direktno oštećeni nepravilnostima u radu ove značajne institucije, predlažemo da se što prije razmotri uspostavljanje parlamentarnog nadzora nad radom Uprave, što bi u krajnjoj instanci doprinijelo povećanju transparentnosti i približavanju ovog segmenta rada široj javnosti.

Nadamo se da će istaknuta zapažanja o ovoj problematici u što skorijem periodu podstaknuti intenzivnu raspravu odgovornih parlamentarnih struktura i predstavnika vlasti u BiH o potrebi uspostave potrebnog parlamentarnog nadzora nad ovom institucijom sigurnosnog sektora.

---

⁶ Vidjeti: <http://www.nezavisne.com/novosti/bih/Uhapsen-sef-carinske-ispostave-Zvornik/401011>

*Centar za sigurnosne studije
Centre for Security Studies*

*Branilaca Sarajeva 13/I, 71 000
Sarajevo*

Tel: +387 33 262 455 / 262 456

Fax: +387 33 223 250

e-mail: info@css.ba

www.css.ba